

Posamezna številka stane 1 din.

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inseti ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, insetate in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v pondeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

148. številka.

Maribor, dne 29. decembra 1924.

Letnik XVI.

Razpust Hrvatske republikanske seljačke stranke.

Pašič-Pribičevićeva vlada je Hrvatoma za božične praznike poklonila nek čuden dar: razpust Hrvatske republikanske seljačke stranke. O božičnih praznikih plava nad ljudmi duh pomirljivosti in srcem nadvladuje razpoloženje miru in sporazuma. Sedanjim vladodržcem pa je to razpoloženje tuje. Nočejo ne miru ne sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci, marveč razdor, spor in prepir.

Hrvatska seljačka stranka ni zadnji čas ničesar zagrešila, kar bi opravičevalo nujnost razpusta. Dejstvo, da je vlada razpustila stranko poldrug mesec pred volitvami, dokazuje jasno, kakšne namere ima vlada s svojim razpustilnim ukrepom.

Vladini organi hočejo razpust opravičiti s tem, da je Radič svojo stranko pridružil tretji — boljševiški — internacionali ter jo tako zapeljal v komunistične vode. Že apriori (vnaprej) je neverjetno, da bi hrvatski seljak bil pri staš komunističnih idej. Kmet in komunisti nista nekaj, kar ne gre skupaj, vsaj za dolgo časa ne. Saj tudi ruski kmet ni komunist, marveč smatra zemljo, ki jo obdeluje, za svojo. In v resnici je Radič svoje stike s sedanji ruski vladodržci pojasnil kot izraz slovenske vzajemnosti. Izjavil je, da ni pristopil tretji — delavski — internacionali, marveč kmetijski internacionali ter da je popolnoma zadržal ne samo program, marveč tudi metode, taktiko svoje lastne stranke.

Obis. Radičev v Moskvi se je dogodil meseca julija, torej pred celim pol letom. Tak obisk se ne sme kar vnaprej ožigosati kot veleizdajniški čin. Potem bi tudi sedanji francoski ministrski predsednik Herriot, ki je pred dvema letoma obiskal sovjetsko Rusijo, moral biti veleizdajnik. Ako bi na Francoskem imeli prvo besedo takšni državniki, kakor so Pašič-Pribičević-Zerjav, bi Herriot že davno moral biti pod ključem in njegova stranka bi morala biti razpuščena. Herriot pa je nato postal ministrski predsednik in kot tak je v svojem veleizdajništvu šel celo tako daleč, da je priznal sedanjo rusko sovjetsko vlado.

Vladini listi sedaj objavljajo neke dokumente, ki so jih baje dobili iz Dunaja in Lvova in ki naj služijo kot dokaz za Radičevo veleizdajstvo. Ko je javnost čitala te tako zvane dokumente, je takoj izprevidela, da so lažnjivi in potvorjeni. S takšnimi dokumenti, kakor jih objavlja Pribičevićeva »Reč« v Beogradu in »Riječ« v Zagrebu, in Zerjavovo »Jutro« v Ljubljani, se ne more doprinesiti dokaz resnice. S takšnim počenjanjem falsifikacij obsojajo sami sebe. Najmanj se s takšnimi falsifikati more opravičiti razpust cele stranke.

V kulturnih državah v Evropi se po vojni sploh ne nastopa z razpustom celih strank. Komunistična stranka postoji po raznih državah: na Francoskem, na Angleškem, v Nemčiji, v Čehoslovaški itd. More se o komunistih soditi, kakor se hoče; njihove ideje se morejo smatrati kot zmotne, zablodne in škodljive, toda zoper ideje se ne more in ne sme bojevati s kanoni in žandarskimi puškinimi kopiti, marveč z duševno borbo, z dokazi, s prosvetnim delom med ljudstvom. Tako delajo kulturne države in zato imajo v borbi zoper nasilni komunizem več uspehov, kakor naša država, kjer je komunizem kot stranka zakonito zabranjen, kot prepričanje pa živi naprej ter rovari in kvari pod površjem.

Zabrana Radičeve stranke ima še to posebnost, da za deva ves hrvatski narod. Naj bo komur ljubo ali ne, istina je, da Hrvatska seljačka stranka sedaj reprezentira hrvatski narod. Ako bi sedanji vladodržci delali pametnejšo politiko, bi ne bilo prišlo do tega. Ko je Pribičević dal zapreti Radiča, mu je med Hrvati dvignil ugled do višine, da katere Radič sam nikdar ne bi bil prišel. Sedanje nasilno postopanje zoper Radiča in njegovo stranko bo hrvatsko le še potrdilo v zvestobi do stranke in njenih idej. V stranki se je že začel pojavljati razdor in razkol, ki ima vir v Radičevi diktaturi v stranki. Nasilno postopanje vlade zoper stranko pa bo ljudske vrste strnilo okoli voditelja, ki ga ob daje gloriola (sijaj) mučenika za hrvatski narod.

Sedanji vladodržci zasledujejo s tem ukrepom svoje špekulacije na volitve. Pripomoči hočejo svojim strankam, ki so med hrvatskim ljudstvom mprisle ob ves kredit, da glasov in mandatov. Bližnja bodočnost bo pokazala, kakšen sad bodo rodile te špekulacije.

Politični položaj.

Začetek obznane. PPZ vlada sam. V torek pred Božičem je bila seja ministrskega sveta, ki je trajala do 10. ure zvečer. Ze pred sejo se je poročalo iz vladnih krogov, da je na dnevnem redu izjemno postopanje proti Hrvatoma in Slovencem ter v prvi vrsti obznana proti HRSS. Na seji ministrskega sveta je bilo nato tudi sklenjeno, da se proti HRSS uporabi zakon o zaščiti države, češ, da je ta stranka komunistična, ker je pristopila k kmetijski internacionali s sedežem v Moskvi. HRSS se razpusti, njeni voditelji pa

obtožijo po obtožijo po pripravnih točkah zakona o zaščiti države. Takoj po seji so bila dana nujna navodila policijskim oblastem na Hrvatskem in v Sloveniji. Predlog obznane proti HRSS je predložil zunanji minister dr. Ninčič, razloge in »podatke« je pa dajal notranji minister Maksimovič. Predlaganje in utemeljevanje pa seveda ni bilo težko, ker so za obznano vsi člani sedanje vlade in med njimi tudi hrvatska uskoka Drinković in Šurmin. Po sklepu seje sta šla notranji minister Maksimovič in prosvetni minister Pribičević kot poročevalca na dvor. Drugi dan zvečer je odpotoval kralj v Pariz in kraljevska oblast je prešla na vlado.

Govorice o rekonstrukciji PP vlade. Ravno za Božič so po Beogradu v političnih krogih največ govorili o rekonstrukciji PP vlade. Te govorice popolnoma odgovarjajo razpoloženju, ki vlada danes v ministrskem svetu. Pašič dela na to, da bo iztisnil iz kabineta takozvane pristaše Ljube Jovanoviča in na njihovo mesto bi naj stopili Pašičevi najbolj ponižni kimavci. Pašičeva želja je, da izginejo iz vlade: poštni minister Velja Vukičević, minister za vere Miša Trifunovič, prometni minister Andra Stanič in minister za agrarno reformo dr. Krizman. Dr. Krizman se bo moral posloviti iz kabineta radi tega, ker noče izvršiti agrarne reforme tako, kakor to zahteva Pašičeva skupina. Ako se bo ravnokar označena preosnova PP vlade udejevala, potem bodo zvali v kabinet trije HRSS disidenti in tem bi se prepostila tudi agrarna reforma. V preosnovano PP vlado bi stopil tudi demokratični disident Miloš Savčič, ki je izstopil pred kratkem iz Davidovičeve skupine.

Koliko je na ugledu PP režima, o katerem vedo toliko povedati podkupljeni listi, se dobro vidi iz decemberske številke ugledne »Slavonic Review«, v kateri je eden najboljših poznavalcev Jugoslavije (brez dvoma znani Seton-Watson) napisal temeljit in jako objektivni pregled o političnem položaju v Jugoslaviji. Veliki prijatelj jugoslovanskega naroda in države natančno popisuje, kako je prišlo do vlade g. Davidoviča in pravi: »Nastop tega bloka na vlado je bil dogodek neizmerne važnosti za Jugoslavijo in je bil povsod sprejet z velikim zadoščenjem, tako v Belgradu, kakor v inozemstvu, kjer so z naraščajočo skrbjo opazovali padajoči ugled Jugoslavije in njeno nesposobnost, da se otrese vlade klik in razvija konstruktivno politiko.« Nato opisuje angleški politik mnogoobetajočo vlado bloka sporazuma, poštenosti in reda, zlasti pa njegovo borbo proti korupcijašem. Nastopivji preobrat 6. novembra pripisuje Anglež »beli roki«, tajni kmarili, ki je grozila z udarom, in seveda Pašiču, ki se je vsega tega posluževal ter izvajal pritisk na krono. Seveda dolži deloma tudi Radiča, »ki ne zna brzdati svojega jezika« in je s svojimi nepremišljenimi besedami in koraki dal povod za preganjanje pod krinko protiboljševiške akcije, dasi »more le samo ignorant Radiču očitati, da je komunist.« O PP režimu pravi S. W., da »je ustvaril politični položaj, ki ga prijatelji Jugoslavije morajo smatrati za izredno težkega.« Vlada PP je sestavljena iz elementov, ki nimajo niti večine niti moralnega ugleda! Ta vlada predstavlja po besedah angleškega publicista zadnji obupni poizkus, zaježiti bodoči razvoj. Končno izjavlja S. W., da je čisto gotovo, da je bodočnost Jugoslavije jako mračna, ako se ne zadovolji težnja ljudstva po poštenu in čisti vladni in po demokratičnem sporazumu.

Razmere v radikalni stranki. Obe režimski stranki vedno in vedno naglašata slog, ki vlada v njihovih vrstah. Kako izgleda ta slog in enodušen nastop v sami radikalni stranki, nam lepo kaže članek radikalnega poslanca Rankoviča v njegovem listu »Smotra«: »Glavni odbor radikalne stranke«, piše Rankovič, »bi se moral imenovati v resnici odbor dr. Laze Markoviča, dr. Velizarja Jankoviča in Milana Stojadinoviča. Ta trojica izbira poslance, ravnajo se pa pri tem ne po željah naroda, ampak po svoji koristi. Njihovo delo je tako sramotno, da se morajo pravi radikali razjokati, ko vidijo, kaj dela ta trojica s stranko. Pod zaščito policije uvaža ta direktorij v stranko reakcijo in korupcijo, tako da se ljudstvo že sedaj vprašuje, kako dolgo bo stranka še obstojala. Pri izboranju kandidatov je ta trojica bodoče poslance razdelila na dve vrsti: v pristaše špekulativnih elementov, torej v pristaše njihove korupcionistične klike, in v poštene in prave člane stranke, ki se ne morejo pomiriti, da bi delovali skupno v stranki z onimi, ki jo eksploatirajo na najsrამotnejši način ter pri tem žive na račun ubogega ljudstva razkošno življenje ter vzdržujejo celo svojo kliko na račun ljudskih žuljev. Glavni cilj jim je sedaj, da dobijo v stranki premoč njihovih privržencih, da bi potem lahko še naprej nemoteno vršili svoje vampirsko izsesavanje države. S pomočjo raznih trikov in nasilja skušajo to doseči. Kandidature glavnih korupcionistov so postavljene v zelo močnih okrožjih, kjer morajo biti izvoljeni, dočim so poštenu radikali, ki so v resnici delali za stranko ter jih narod spoštuje, zavrženi. Tako so propadli Rankovič, Miša Trifunovič, Vujič in cela vrsta starih delavcev.« Svoj članek izjavlja Rankovič s primerom iz leta 1903, ko se je pri volitvah vršilo enako nasilje kot letos. In uspeh takrat se je jasno pokazal. Jasno je tudi, kam nas bodo privedle letošnje volitve.

Gliha vkup štriha. Dne 26. t. m. se je pripeljal v Beograd k PP vladi na politični obisk bolgarski ministrski predsednik Cankov. Pri Pašiču se je vršila konferenca, katere sta se udeležila Cankov in naš zunanji minister dr. Ninčič. Ti trije konferenciarji so izdali o celem posvetu komunike, v katerem zatrjujejo, da se bodo ustanovili dobri odnošaji med SHS in Bolgarijo. Glavni predmet te konference je bila seveda komunistična nevarnost. Pašič bi rad pritegnil v protiboljševiško balkansko zvezo tudi Bolgare, da bi lahko opravičil vsaj pred balkansko javnostjo svoj protizakoniti ter nasilni nastop proti HRSS in sploh proti opoziciji. Brez dvoma se bo Cankov vsedel na PP limanice, ker gliha pač vkup štriha. Kako »lepo« je bil sprejet Cankov na beograjskih ulicah od strani ljudskih mas, tega ne more utajiti niti »Jutro«, ko poroča, da je množica pozdravljala Cankova z: »Doli ubijalec, doli krvnik Srbije!«

Francija in PPZ režim. Nekateri beograjski listi so na dolgo in široko pisali o uspehih zunanje ministra dr. Ninčiča v Parizu. Ti »uspehi« pa dobijo drugo lice po poročilih mnogih pariških listov. List, ki je najbližji sedanji francoski vladi in ki se smatra za osebno glasilo vladnega predsednika Herriota, je prinesel n. pr. dr. Ninčičevo sliko z napisom: »Dr. Ninčič, minister za zunanje zadeve one vlade, ki mrzi Francijo od 11. maja 1924 naprej.« Dne 11. maja 1924 je v Franciji zmagal levičarski blok.

Nadaljevanje obznane. Vlada je že izdala naredbo, da se odvzamejo vse pravice vakuškim odborom Bosni in Hercegovini ter da se premoženje teh muslimansko-cerkvenih in podpornih odborov tudi zapleni z motivacijo, da so se podpore dajale samo pristašem dr. Spahove stranke. Tudi proti džemijetu se pripravlja obznana. Nemce bodo pa najbrž pustili, ker vlada le priznava, da so bili Nemci lojalni napram vsakemu režimu in ker se boji, da ne bi glasovali za druge opozicijske liste, zlasti pa za HRSS.

Šefi opozicijskega bloka v Beogradu. Na potu iz Ljubljane v Beograd se je dr. Korošec ustavil v Zagrebu, kjer se je poučil pri predsedstvu HRSS o razmerah na Hrvatskem. Iz Zagreba se je odpeljal v Beograd, kjer so zbrani šefi opozicijskega bloka, da se posvetujejo o korakih opozicije vočigled vladni obznani proti HRSS in njenim voditeljem.

Po svetu.

Zmagovita revolucija v Albaniji. Iz Albanije prihajajo vedno ugodnejše vesti o uspehih vstaje. Po hudih bojih so uporniki zasedli v beg vladne čete ter zasedli na Božič glavno mesto Tiranu. Fan Noli in ostali člani sedanje vlade so pobegnili z avtomobili v Valono, kamor se umikajo tudi poražene vladne čete. Pred begom so pa še izpraznili državne blagajne ter odpeljali denar s seboj. Z zasedbo Tirane je Ahmed beg Zogu gospodar cele severne in srednje Albanije. Tudi v južnem delu Albanije ima mnogo pristašev, dočim vladni privrženci Fan Nolja zapuščajo. Držal se je še edino Bajram Cur s svojimi tolpami, ki pa je bil v boju težko ranjen ter se je moral umakniti pred zmagovitimi uporniki. V Skadru so si ti že osnovali svojo vlado z Ahmet begom na čelu. V Valoni namerava baje Fan Noli proglasiti novo, neodvisno Albanijo s sedežem v Valoni. Ker pa se število njegovih pristašev neprestano krči, mu ta namera sigurno ne bo uspela in Ahmed beg bo postal gospodar cele Albanije.

Obznana v Rumuniji. Zakon o zaščiti države se v Rumuniji s polno paro izvaja. V teku par dni je bilo aretiranih nad 400 oseb, katere dolži vladni režim, da so stale v zvezi s komunisti. Vladno akcijo proti nasprotnikom režima vodi notranji minister Vitianu. Na njega je bil te dni vprizorjen atentat, ki pa ni uspel. Atentatorji so hoteli postaviti v njegovo vilo bombo, toda pregnal jih je vratar, katerega so pri begu ubili. Vladni listi izjavljajo, da so bile te dosedanje aretacije šele pričetek velikopotezne akcije proti dozdavnim boljševikom. Vidi se, da nastopata rumunska in naša reakcijska vlada roko v roki proti opoziciji, ki ju ogroža v njenem obstoju ter izrabljanju države.

Preiskava proti morilcem Matteottija je dovršena. Pretekli teden so bila končana zasliševanja obdolžencev. Zadnji je bil zaslišan Malacria, katerega so pred par dnevi francoske oblasti izročile Italiji. Proces se bo pričel že v kratkem. V zvezi s to preiskavo se vodi preiskava tudi proti generalu de Bono na podlagi obtožbe poslanca Donatija. Donati dolži bivšega vrhovnega poveljnika fašistov ske milice, da je vedel za umor Matteottija ter je sodeloval pri pripravah za zločin. Preiskavo vodi posebna komisija, sestavljena iz članov senata. Donati se v glavnem sklicuje na znano oporoko podtajnika Pinzija, ki označuje generala de Bono kot ustanovitelja fašistovske »Čeke« in glavnega sokrivca pri umoru Matteottija.

Zita Habsburg pride na Madžarsko. Bivša cesarica Zita bi se silno rada vrnila s svojo rodino na Madžarsko, ker še vedno upa, da bodo Madžari izvolili njenega najstarejšega sina Otona za kralja. V resnici ima med madžarskimi monarhisti Oton še največ pristašev. Zita bi se nastanila v Gödöllö. Obnila se je že na konferenco

ambasadorjev ter v prošnji naglašajo, da ji nobena mirovna pogodba ne brani povratka in bivanja na Madžarskem.

Nekaj statistike o češki nacionalni cerkvi. Pri zadnjem ljudskem štetju na Čehoslovaškem je štela takozvana nacionalna cerkev 525.332 pristašev. Od zadnjega ljudskega štetja pa do danes se je najbrž to število dvignilo na 800.000. Ravnokar omenjena številka je višek, katerega je doseglo čehoslovaško gibanje: Proč od Rimal! Pristaši nove sekte so organizirani v štirih škofijah: Praga, Trnava, Olomuc, Moravska Ostrova. Po odpovedi olomuškega škofa Gorazda Pavlik nima češka narodna cerkev nobenega posvečenega škofa. Po celem Čehoslovaškem je 108 državno priznanih cerkvenih občin nove verske sekte. Od teh cerkvenih občin odpade na Češko 80, na Moravsko 18, na Šlezijo 10. Število duhovnikov, ki opravljajo te občine, je 200 in sicer so po največ to iz katoliške cerkve izstopili duhovniki. Češka narodna cerkev ima na Češkem 60 cerkev in kapelic, v Šleziji 3 in na Moravskem nobene. Te cerkve so pristaši nove sekte po največ izrgali katoličanom nasilnim potom. Ako se hoče kak gimnazijski abiturijent posvetiti duhovskemu stanu te sekte, mora študirati štiri leta bogoslovje na Husovi protestantski fakulteti. Bogoslovci te sekte stanujejo v posebnih kolegijah in revnejši dobijo znatne gmotne podpore. Gotovo dejstvo je, da se bo v najbližji bodočnosti čehoslovaška narodna cerkev razdvojila na dve plati. Ena se bo oklenila pravoslavja, druga pa bo krenila v protestantski tabor, ki je precej močan na Češkem.

Nemiri v Rusiji. Rivaliteta med Trockim in Stalinom je izzvala v celi Rusiji težke nemire. Celo v Moskvi in Petrogradu je prišlo do izgrede. Armada je na strani Trockega ter odobrava njegovo politiko, dočim se Stalin in njegovi pristaši oslanjajo na »Čeko« in policijo. Bajse so vojaki v Moskvi aretirali Stalina ter ga držijo zaprtega v neki vojašnici. Vsekakor ti nemiri ne morejo dosti škodovati državi, kažejo pa velik vpliv in pomen, katerega si je znal Trocki zagotoviti pred drugimi komisariji v armadi in med ljudstvom.

Iz Slovenije.

V mariborski oblasti so že začeli.

Sv. Lenart v Sl. g., 23. 12. 1924.

Za danes ob 9. uri predpoldne je bila sklicana plenarna seja okrajnega zastopa Sv. Lenart v Slov. gor. Na dnevnem redu je bil okrajni proračun za leto 1925, občinski proračuni, volitve v upravni svet okrajne hranilnice, volitve govedorejskih distriktnih načelnikov, volitev preglednikov računa okrajnega zastopa, kakšno stališče zavzame okrajni zastop glede združevanja občin in eventualnosti. K seji so se zbrali povabljeni člani v zadostnem številu. Tudi načelnik okrajnega zastopa, g. Fr. Wella, ki je deloval že nad 30 let v okrajnem zastopu ter od leta 1910 kot načelnik, je bil navzoč. Ko pa vstane, da otvori sejo, se pojavi komisar od srezkega poglavarstva, češ, da je prišel kot odposlanec velikega župana mariborske oblasti, da obstoječi okrajni zastop razpusti. Zbranim prečita odlok naslednje vsebine: »Z ozirom na dejstvo, da poslovanje okrajnega zastopa vsled smrti nekaterih članov nima več zakonite podlage, je g. veliki župan mariborske oblasti z razpisom z dne 20. 12. 1924, št. 4012-7 v zmislu par. 81 zakona z dne 14. junija 1866, dež. zak. št. 19, razpustil okrajni zastop pri Sv. Lenartu v Slov. gor. ter poveril začasno njega upravo gerentu ter gerentskemu svetu.« Novi gerentski svet je sestavljen od dr. Goriškega, kot sledi: Gerent: Matija Vračič, posestnik v Senarski; ožji svet: dr. Milan Gorišek, Ivan Roškar, bivši minister, Greg. Einspieler, župnik, Sv. Jurij v Slov. gor., Fr. Kramberger, veleposestnik, Gočova, Breznik Franc, Sv. Lenart v Slov. g., Recer, gostilničar, Sv. Lenart, Petrič, posestnik v Gornji Voličini; širji svet: Janez Schönwetter, Karel Šumandl, Štandeker, tovarniški delavec, Šauperl v Zimici, Janez Krajnc, Šabeder v Koreni, Fran Lorber, Pantič, Sv. Trije kralji; Fran Krajnc, Sv. Jurij; Fran Caf, Sv. Benedikt; Janez Ploj, Drvanja; Sink, Draženvrh (Sv. Ana); župan Zimič, Sv. Anton v Slov. gor.; J. Tušak, Sv. Anton v Slov. gor.; Čeh Jože, ključavničar, Sv. Lenart; neki Golob; Jakob Rojs, Brengova; Ketiš, mešar v Bišu; Kocbek v Spod. Voličini; Lovrenc Družovec v Senarski; Arnuš Franc v Šetarjevi; Švagl v Spod. Porčiču; Sekol v Zimici; Potrč v Lormanju; Purgaj Andrej v Zgornjih Žerjavcih; Kukovec v Brengovi; Senekovič, Sv. Ana; Murko v Bišu; in dr. Weiksl, Sv. Trojica v Slov. gor.

V ožjem svetu sta samo dva pristaša SLS: g. bivši minister Ivan Roškar in g. prošt Gregor Einspieler.

V širjem svetu imamo naslednje zanesljive gospode: Karol Šumandl, Velka; Janez Krajnc (Ančin) v Bišu; Lorber Franc v Spodnjem Porčiču; Franc Krajnc, velepos. pri Sv. Juriju v Slov. gor.; Jakob Rojs v Brengovi; Arnuš Franc v Šetarovi in Potrč v Lormanju. Vsi drugi, torej med 37 člani je 28 članov nasprotnikov.

Kakor se iz odloka velikega župana razvidi, je vzrok razpusta smrt nekaterih članov. Ali je to postaven vzrok za razpust? Ali ni drugega pota za nadomeščanje rajnih članov, kakor popoln razpust? Ker za okrajne zastope še vedno obstajajo stari avstrijski zakoni, kako da se ni uveljavil par. 42 štajerskega deželnega zakona z dne 14. junija 1866, da se imajo po smrti članov vršiti dopolnilne volitve? Kako, da je vngel brez vsakega postavnega povoda veliki župan iz okrajnega zastopa kar 20 legalno izvoljenih, v delu za dobrobit okrajne zasluznih mož? In to nepričakovano, ko so možje od daleč v mrazu prišli, da vršijo njim od ljudstva poverjeno nalogo, varovati in čuvati gospodarske koristi okrajne? Veliki župan dr. Pirkmajer je bil pravočasno obveščen o nameravanem dnevnem redu plenarne seje. Zakaj ni prej obvestil okrajnega zastopa, da se

seja ne bo več vršila, ker je okrajni zastop razpuščen? Ali zaslužijo od ljudstva pravočasno izvoljeni odborniki tako brezobzirno postopanje od uradnika, ki je od ljudstva plačan? Nerazumljiva je ta prednost, se iz ljudstva tako nor čevati! Ponoči se je pripeljal komisar, prenočil pri g. dr. Gorišku ter zjutraj na vse zgodaj razposlal orožnike, da naženejo skupaj člane novega gerentskega sosveta samostojnež! Zakaj se ni obvestilo okrajnega zastopa vsaj par dni prej, kaj se namerava, da bi se članom starega odbora prihranil pot in stroške! Pa kaj to, kmet naj plačuje in naj molči! Kje so zdaj avtonomne pravice okrajnega zastopa? Je li to avtonomija, če na komando dr. Goriškega pomeče veliki župan od ljudstva izvoljenih 20 zastopnikov iz okrajnega zastopa ter jih nadomesti proti volji ljudstva, kar samo, ker dr. Gorišek to zahteva, z 28 ljudmi samostojnega kova in povrh še med temi ljudje, kakor dr. Weiksl od Sv. Trojice, neki fabriški delavec Štandeker od Marije Snežne, Senekovič od Sv. Ane, Zimič od Sv. Antona, Ketiš iz Biša itd. Kaj je treba dveh doktorjev: Goriškega in Weiksla v okrajnem zastopu? Kako bos' ta dva zastopala kmečke koristi v okrajnem zastopu, vé vsakdo.

Sicer pa ne gre toliko za okrajni zastop, ampak za denar! S tem dnevom je prešla v roke samostojnežev in drugih nasprotnikov ljudstva tudi okrajna hranilnica. Ze dolgo je dr. Gorišek čakal na tega zajca. In prignal mu ga je dr. Pirkmajer. Na Češkem ima okrajna hranilnica tujcev milijonov in ti seveda utegnejo prav priti Goriškovim špekulacijam. Ali g. dr. Gorišek, to je denar našega kmečkega ljudstva, z žulji in z znojem prigraran denar, ter ima ljudstvo samo pravico do njega, ne pa gotovi špekulant!

Veliki župan je zakrivil z razpustom lenarškega okrajnega zastopa nepostaven čin nasilja, ki nima zlepa primere v politični zgodovini slovenskega ljudstva. Kdo je kriv, da se niso vedno sproti vršile dopolnilne volitve, kadar je kdo od članov okrajnega zastopa umrl? Vso krivdo nosi samo politična oblast, ki svojih dolžnosti ni vršila, ker ni pravočasno odredila dopolnilnih volitev. Zaradi nemarnosti uradov pa mora sedaj ljudstvo trpeti. G. dr. Pirkmajer! Kdo je kriv, da se po smrti nekaterih članov niso vršile že leta in leta nobene dopolnilne volitve? Mi mislimo, da veliki župan nima pravice, da bi razpustil okrajni zastop zaradi nemarnosti okrajnih glavarjev!

»Enotna fronta« Narodnega bloka po »Jutru.« Glavna »Jutrova« pozavna je sedaj marš o enotnosti Narodnega bloka za prihodnje volitve. Največja skrb Žerjavovcev so pač slovenski radikali v mariborski oblasti. Na Štefanovo so se sestali v mariborskem Narodnem domu glavni generali od JDS in so razpravljali o končno veljavni odobritvi kandidature italijanofila dr. Pivka. »Jutro« poroča, da so se udeležili te seje delegati SKS in oni radikali, ki so za skupen nastop narodnega bloka in za kandidaturu dr. Pivka. Glavna radikala v mariborski oblasti dr. Ravnik in Jan. ko Tavčar sta manjkala. Dr. Ravnik bo kot voditelj slovenskoštajerske radikalije nastopil sam kot nosilec liste. Enotna fronta narodnega bloka bo zgleдалa tako: da bodo Pučljivi samostojni šli samostojno in ravnotako dr. Ravnikovi radikali. V narodnem bloku je torej pravi Babilon. To napredno zmedo imenuje »Jutro« enotno fronto. Za dr. Žerjavov cekin — dr. Pivka nočejo prijeti naprednjaki, četudi jim ga je v nedeljo priporočal v mariborskem Narodnem več nego 20letni politični ata smola — dr. Vekosl. Kukovec. Žerjavovec kljub »Jutrovim« lažnjivi pozavni ne bo za en mandat v mariborski oblasti. Dr. Ravnik in Jan. ko Tavčar sta še toliko Slovenca, da si nočeta umazati rok z italijanofilstvom in izdajstvom dr. Žerjavovega čuka na palci — dr. Pivka. Narodni blok v mariborski oblasti je v toliko naroden, da ga vodi slovenski krvnik in prijatelj Italijanov, dr. Pivko, podpira ga pa bivši nemškutar Drogenigg.

Požar. Na Sveti večer, ravno, ko so domači molili rožni venec, izbruhnil je pri cerkvenem ključarju cerkve sv. Aneha pd. slovenski Fregl požar, ki je vsled s slamo krite strehe uničil celo gospodarsko in vsa druga poslopja. Zgorela je svinja, vse ovce, kure in drugo, le golo življenje se je posrečilo bedni obitelji rešiti. To je že drugi požar, ki je to pridno obitelj upropastil. Kakor se čuje, so že zaprli v Slovenski Bistrici človeka, ki je osumljen, da je podnetil ta ogenj.

Župnija Mala Nedelja je dobila novega župnika v osebi dosedanjega provizorja č. g. Franca Ostrž. Inštalacija se vrši pri Mali Nedelji dne 1. januarja 1925.

Umrli je star original. Od št. lja v Slov. gor. poročajo: Dne 21. t. m. je tukaj umrl znani svinjerink Franc Ganser v starosti 68 let. Bil je to nek posebnež, original. Hodil je okoli kot deseti brat po Slovenskih goricah in rinkel svinje. Tudi na Nemško je prišel. Povsod so ga radi sprejemali. Poznan je bil povsod. Ves denar pa je zapravil v loteriji. Zadel ni nikdar nič. Oženiti se je tudi povsod hotel, pa mu ni bila sreča mila. Akoravno je bil drugače duševni siromašek, pa se je v marsikateri reči dobro spoznal. »Slovenskega Gospodarja« je vedno celega prebral in bil tudi dolgoletni njegov naročnik. Na volitve je vedno prišel in je vedno prav volil. Kar smo v Jugoslaviji, je celo škaflojo vedno s seboj prinesel. N. v m. p.!

Umor v Dobu na Kranjskem. Na Štefanovo zvečer je bil v Dobu pri Domžalah umorjen hlapec Josip Milkavčič. Ko je šel spat čez dvorišče gostilne Matičič, kjer je služil, ga je neki Kremžar zabodel z nožem ter ga zadel v srce. Napadeni je imel še toliko moči, da je prišel do veže, kjer je povedal ime morilca, nato pa je izdihnil.

Hišo, parcelo, nepremičnine prodajate? Javite naslov »Posredovalcu«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23, da ga odda interesentom. Izognete se stroškom.

Dnevne novice.

Velika revščina v bogati Vojvodini. Vojvodina je bila že pod rajno Avstrijo žitnica za celo monarhijo. Na svoje prirodno bogastvo so bili Vojvodinci vedno ponosni. Ako pa danes po 6 letih jugoslovanske uprave pogledamo Vojvodino, moramo reči, Vojvodina je še bogata a popolnoma zanemarjena — da upostošena. Poljedelstvo je radi brezmiselne izvedbe agrarne reforme nazadovalo za desetletja. Nobeden od veleposestnikov, ki se še vsi bojijo agrarne reforme, si noče nabaviti modernejših poljedelskih strojev. Trgovina po Vojvodini, ki je bila nekoč tako živahna, danes spi ter počiva, ker je železniški promet v zastoju. Industrija stoji radi previsokih davkov, slabih železniških zvez in ker se veleindustrijem od strani vlade ter oblasti brani, da bi smeli vodilne delovne moči najemati iz inozemstva. Kakor povsod pri nas tudi v Vojvodini ni denarja in bogata Vojvodina je danes ravno tam, kjer so vse druge pokrajine naše države: v pomanjkanju in naravnost v revščini. Z obubožanjem najbogatejših slojev raste po vojvodinskih mestih brezposelnost, ker so velike industrije svoje obrate ali popolnoma obustavile, ali se pa glede števila delavstva skrcile na minimum. Po deželi okrog čakajo celi bataljoni brezposelnih poljskih delavcev na boljše čase. Brezposelni poljski delavci so v veliko slabšem položaju kakor industrijski. Poljsko delavstvo namreč ni organizirano in ne more pričakovati pomoči od nobene strani. Poljski delavci ne znajo nič drugega, kakor obdelovati zemljo in radi tega ne morejo spremeniti svojega poklica. Po vaseh nekdanj tolikanj bogate Vojvodine krilati danes pomanjkanje. Za letošnji Božič si iz vojvodinske žitnice, ki izvaža najbolj fino moko, niso mogli vojvodinski kmetje nabaviti moke za kruh!

Urednik »Pokreta« v Zemunu. Te dni se je pojavil v Zemunu neki mladenič, ki se je izdajal za urednika bivšega zagrebškega nacionalističnega lista »Pokret«, Antona Kovača. Bil je v resnici novinarju Kovaču po obrazu popolnoma sličen. Nabiral je med zemunskimi »državolovci« denar, da zopet prične »Pokret« izdajati, mnogo lahkovernežev mu je nasedlo ter mu izročilo večje svote denarja. Enemu izmed njih pa se je zdela novinarjeva legitimacija močno sumljiva, na kateri je bilo izpisano ime z madžarskim pravopisom. — Ovdal ga je policiji, toda goljuf je še pravočasno pobegnil. Sedaj gledajo nekateri prevroči patrijotje iz Zemuna z dolgim nosom za svojim izgubljenim denarjem.

Tipografskega štrajka ne bo. Med črkostavci in lastniki tiskarn je prišlo končno do sporazuma ter je nevarnost štrajka odstranjena. Stara tarifa je podaljšana do 31. oktobra 1925.

Senzacionalen vlom v Novem Sadu. Prošli teden se je dogodil v Novem Sadu drzen vlom v stanovanje bančnega uradnika Toše Jovanoviča. Ko je bilo stanovanje prazno, je vdrl notri neznan vlomilec ter odnesel iz neke zaprte omare škaflojo z dragocenim nakitom v vrednosti 100.000 din. Vlomilca je zatekla na poslu služkinja Jovanovičeva, toda prestrašila se ga je ter pobegnila na ulico, klicaje na pomoč. Nekaj policajev in drugih ljudi je takoj prihitelo v stanovanje, toda prišli so že prepozno. Lopov je pobežnil po stranskem izhodu ter se neopaženo pomešal med ljudi. Služkinja trdi, da je bil zelo dobro oblečen ter je nosil kožuh in lakaste čevlje. Moral je prav dobro poznati stanovanje, ker se ni dotaknil nobenega drugega predmeta, ampak se je spravil naravnost nad omaro ter odnesel dragoceno škaflojo. Policija je mnenja, da ima pred seboj prefriganega tatu iz takozvane boljše družbe.

Atentat na komitskega vojvodo v Milanu. V neki kavarni v Milanu je bil pretekli teden ubit znani macedonski komitski vojvoda Čauljev. Ustrelil ga je macedonski nacionalist Stevan Dimitrov. Atentator se je dal po zločinu mirno prijeti ter je izjavil, da je ubil vojvodo po nalogu komitske organizacije, ker je bil Čauljev izdajalec.

Tako se agitira! V trgu Sid v Slavoniji se je vršilo zborovanje komitov, ki pa pravih komitov menda sploh še niso videli. Na zborovanju je govoril komitski vojvoda Rakič, ki je med drugim rekel: »Kdor ne bo glasoval za Pašiča, temu je potreba zažgati hišo, poklati deco, z bomba mi ubiti ženo in celo rodbino, njega samega pa razrezati z noži.«

Izvršitev dveh smrtnih obsodb v Mostaru. Dne 23. t. m. sta bili izvršeni v Mostaru dve smrtni obsodbi. — Vrhovno sodišče v Sarajevu je zavrnilo prošnji za obnovo postopanja in za pomilostitev na smrt obsojenih Jurja Pavloviča in Save Bijelčića, ki sta bila od mostarskega okrožnega sodišča pred šestimi meseci obsojena na smrt. Pred izvršitvijo smrtnih obsodb se je Bijelčić tresel na celem telesu, dočim je Pavlovič ostal popolnoma miren in šel hladnokrvno v smrt.

Izseljevanje Turkov iz Macedonije. Med Jugoslavijo in Turčijo se pričnejo v kratkem pogajanja o usodi muslimanskega prebivalstva v Macedoniji. Pregovori o tej preselitvi so se že pred leti pričeli, pa so bili prekinjeni. Turčija bi rada sprejela macedonske muslimane, ker ima mnogo prazne zemlje, katero je odvzela Grkom. Hoče pa obvarovati svoje sorojake v Macedoniji pred onim strašnim trpljenjem, kot so ga pretrpeli iz Grčije preseljeni Turki. Zato se bo preselitev izvršila polagoma v teku treh let in sicer po karavanah po 100 oseb, ki bodo v Solunu vkrcane na turške ladje. Izseljevali se bodo pa sami pravi Turki, ne pa Srbi ali Albanci mohamedanske vere.

Smrt dveh dečkov pod ledom. V bližini Darde sta se drsala dva dečka. Nenadoma se je led udrl in 10letni Čvorkovič je izginil v vodi, ki je na tem mestu 9 metrov globoka. Njegov 16letni tovariš mu je prihitel na pomoč,

? Ali sem že obnovil naročnino ?

roda tudi pod njim se je led udril in izginila sta obadva v valovih.

Estonski ropar aretiran v Subotici. V Subotici so pred nekaj tedni aretirali nekega Aleksandra Spicerja, ki je izjavil, da je doma iz Estonije. Pridržali so ga v zaporu ter vprašali v njegovo domovino, če so njegove navedbe resnične. Iz Estonije je dospel te dni tak odgovor, da se bo Spicer še sigurno kesal, zakaj je bil pred policijo tako odkritosrčen. Izkazalo se je namreč, da je Spicer pobegnil v Jugoslavijo radi dveh roparskih umorov in brezštevilnih prevar, katere je v par letih doma izvršil. V Jugoslaviji je mislil, da bo na varnem pred vsemi preganjanji. Zločinca so prepeljali v Beograd, od koder bo romal v spremstvu policije v svojo domovino, da zadosti pravici.

Pomoček proti pijanosti. Neumornim raziskavam se je posrečilo najti učinkovit pripomoček proti pijanosti, ki to strašno bolezen v primeroma kratkem času ozdravi. Koliko nesreč, hudodelstev in socialnega zla je alkohol do danes povzročil in še povzroča dandanes, to najbolj dokazujejo nešteto časninarska poročila, ko pišejo, koliko pretepov, družinskih preprirov, umorov in pobojev je povzročilo preobilno zavzivanje alkohola. Pomenljivo je, da se zdravilo lahko rabi, brez da bi koga motilo v svojem poklicu; da, brez vednosti pijanca se lahko uporablja in odpadejo s tem dolgočasne kure za odvajajo, sanatoriji itd. popolnoma. Tudi cena je tako zmerna, da si lahko celo siromašnejši sloji nabavijo ta preparat, ki se prodaja z imenom »Abstinentol«. Iz dosedaj doseženih uspehov ter iz socialnih in gospodarskih vzrokov moramo le z veseljem pozdraviti, da se sredstvo hitro razširja med širšimi sloji. Sicer pa se za »Abstinentol«, kateremu tudi zdravniki obračajo svojo pažnjo, občinstvo jako zanima. 778

Iz Maribora.

† **Viktor Parma.** Nenadoma je zopet zadela Slovenec izguba enega njihovih največjih in najboljših mož. Na božični dan, 25. t. m. je umrl v mariborski bolnici znani naš skladatelj Viktor Parma. Izdihnil je na posledicah nevarne operacije, kateri se je moral podvreči po dolgotrajnem bolehanju. Umrli Parma se je rodil dne 20. februarja 1858 v Trstu. Po dovršenih pravnških študijah je stopil najprej v policijsko službo, kasneje pa v službo deželne vlade v Ljubljani. Leta 1901 je postal okrajni glavar v Litiji. Med preganjanjem za časa vojne je bil tudi Parma nekaj časa zaprt na ljubljanskem gradu. Po izpustitvi je bil leta 1915 penzioniran. Po prevratu se je naselil v Mariboru, kjer je neumorno deloval kot dirigent v našem gledališču ter v Glasbeni Matici. — Truplo umrlega rajnega so včeraj v slavnostnem sprevedu prepeljali na kolodvor, da ga prepeljejo v Ljubljano, kjer se vrši danes slovesen pogreb na državne stroške.

Mariborski bogoslovni profesor g. dr. Anton Jehart je odpotoval včeraj v nedeljo, dne 28. t. m. preko Trsta v Rim, od tamkaj v Brindizi. V Brindizi se bo vkrcal na ladjo in se odpeljal v Aleksandrijo. Iz Egipta bo potoval v Sveto deželo in po Mezopotamiji.

Bivši mariborski župan g. Grčar kot glava mariborskih socialpatrijotov piše in objavlja članke o bližnji bodočnosti Maribora ne v »Volksstimme«, ampak v dr. Žerjavovem »Jutru.« Mi smo vedno trdili, da glavni podpornik in zaščitnik korupcije na mariborskem magistratu g. Viktor Grčar ne spada med socialdemokrate, ampak med agromerkurjevce, kamor se je po odstavitvi kot župan tudi zatekel. G. Grčar se je torej na novo politično opredelil v oni tabor, v katerem je bil pred preobratom.

Upravičena pritožba naših pismonoš. Za narodnimi železničarji so se pri preobratu kot novi državi najbolj udane in za njo navdušene izkazali naši pismonoše. Le zavednosti in požrtvovalnosti naših pismonoš in poštinih nižjih uslužbencev se je zahvaliti, da je začela od Avstrije prevzeta pošta hitro in z isto točnostjo delovati v Sloveniji kot svoj čas pod staro Avstrijo. Kakor narodni železničarji žanjejo danes tudi vsi tolikanj delavni in požrtvovalni poštini uslužbenci od zgoraj navzdol nehvaležnosti in razočaranja. Slaba plača, slaba obleka in povrh še skoro vsak mesec več službe, to je plačilo za delo po preobratu. Saj smo ravno v Mariboru doživeli slučaj, ko je poštini uslužbenec umrl, ker so ga preveč mrcvarili v službi in zraven pa je še trpel pomanjkanje. Tudi letošnji božični prazniki so bili za poštne uslužbence in še osobito za pismonoše eno debelo poleno pod noge. Druga leta se ravno na Božič pošta ni raznašala, letos so morali opraviti pismo noše raznašalno službo na sveti dan ravno tako kakor na vsak drug delavnik. Mariborčani so se čudili in zgražali, ker se teh trpinov niti na ta dan ni pustilo pri miru v krogu družin uživati svečanost in veselje božičnega praznika. Ako dobi kdo božično karto en dan popreje ali pozneje, to mu je že vseeno, a ubogim pismonošem bi bilo v veliko veselje, ako bi jim ne bilo treba letati krog po mestu na naš največji praznik. Prazničnost božičnega dne bi morala upoštevati tudi orjunsko navdahnjeno poštno ravnateljstvo v Ljubljani.

Silvestrov večer »Panonije«. KMKA »Panonija« priredi v dvorani Zadruga gospodarske banke v Mari-

ČAJNA ROČKA „popolna“

ZATO V VPORABI NAJCENEJŠI
IN OBENEM NAJFINEJŠI

boru silvestrov večer s sledečim sporedom: Koračnica, Šano, dušo . . . solospjev (bosansko-narodna), Orfej v podzemlju, (Offenbach) Lahko noč, solospjev (R. Franz), Šaljiv govor, Trubadur (Verdi), Grenardirja solospjev (Schumann) — nato pa sledi prosta zabava s plesom. Pri orkestralnih točkah sodeluje orkester Ljudskega odra v Mariboru. Prireditev se prične ob 20. uri.

Silvestrov večer priredi mariborsko občno železničarsko pevsko društvo »Krilato kolo« dne 31. decembra 1924 v prostorih pri »Belem zajcu« od 20. ure do 4. ure zjutraj s sledečim sporedom: Petje, godba, ples in raznovrstna zabava. Vstopnina za člane 2.50 din., za nečlane 5 dinarjev.

Zagonetna zadeva Ivan Zlahtič—Mikl. Trojni umor v Studencih pri Mariboru je tolikanj razjasnjen, da so danes poleg Zlahtiča v mariborskih preiskovalnih zaporih še trije Zlahtičevi pomagači. Zlahtič še vedno taji, kljub temu, da govori in pričajo za njegovo krivdno vsa dosedanja odkritja. Zlahtič je imel pri aretaciji opraskane roke, s krvjo oštrafotane hlače in kri za nohti. Pri preiskavi se zagovarja, da se je slučajno opraskal in okrvavil z lastno krvjo. Zlahtičeve okrvavljene hlače so odposlane v Zagreb, kjer bodo kri strokovnjaki kemično preiskali.

Smrtna nesreča na Kralja Petra trgu. Preteklo soboto je povozil neki voznik na Kralja Petra trgu čevljarskega mojstra Feiksa s Trga svobode. Kolesa so zdrolila nesrečnemu čevljarju lobanjo ter je po-preteku pet minut izdahnil.

Planinci! Letos obhajamo skupno z Aljaževim klubom SPD naš vsakoletni Silvestrov večer pri Ruški koči. Odpeljemo se v sredo, dne 31. t. m., ob 19.10 do Ruš. Na Novega leta dan bo v cerkvi sv. Aneha ob običajni uri sv. maša. Ker je Pohorje oblagodarjeno s solncem, med tem ko Maribor v megli ječi, so vsi naši prijatelji uljudno vabljeni, da se nam priključijo. Podrobnosti pri g. Balohu, Grajski trg. — OASPD.

Udruženje vojnih in validov podružnica Maribor, sklicuje redni občni zbor za nedeljo, dne 11. januarja 1925 dopoldne ob 9. uri v Gambrinovo dvorano. Članstvo se vabi k polnoštevilni udeležbi.

Društvo hišnih posestnikov za Maribor in okolico je na svoji odborovi seji dne 26. decembra 1924 sklenilo sledeče: Podaljšanje veljavnosti sedanjega stanovanjskega zakona, ki se je poskusilo z ministrsko uredbo, krši ustavo in torej pravno ni veljavno. Najemnine, ki so bile do zdaj določene po stanovanjskem uradu, in vse omejitve v določanju najemnine izgubijo torej svojo veljavo dne 31. decembra 1924. Ker pa je Društvo najemnikov v Mariboru sklenilo priporočati svojim članom, da se z dobra sporazumejo s hišnimi gospodarji o najemninah, priporoča tudi Društvo hišnih posestnikov za Maribor in okolico, da posestniki postopajo dobrohotno in povišajo svojim najemnikom najemnino za čas od 1. januarja 1925 naprej samo za 100% sedanje najemnine.

Klanje živali na domu. Mestni magistrat razglasa: Ker je bilo v zadnjem času več strank prijavljenih in kaznovanih radi klanja živali na domu, se prebivalstvo mesta Maribor opozarja na par. 1 klavniškega reda, veljavnega za mesto Maribor, glasom katerega se morajo goveda, konji, drobnica vseh vrst izvzemši kozlički, jagnjeta in odojki klati (tudi za privatnika) v mestni klavnici. Pripominja se, da se vrši klanje svinj vsak delavnik od 8. do 12. ure in se privatnikom priporoča klanje ob sobotah ali ob sredah, nikakor pa ne ob petkih. Istotako se opozarja na par. 3 klavniškega reda, ki se glasi: Vse v mestno območje od zunaj

uvoženo ali prineseno meso, ki mora biti krito z oglednim listom kot dokazilom o redno izvršenem ogledu na kraju klanja, se mora dati pred prodajo ali pred pripravljanjem ponovno pregledati v mestni klavnici, kamor ga je v svrhu nadpregleda pripeljati.

LISTER.

Slovenske gorice.

Opis. — M. Ljubša.
(Dalje.)

D. Ljutomerske gorice so zadnji del Slovenskih goric na Štajerskem. Sicer pa se tako imenujejo le gorice v ormožkem okraju. Meja je: na severu Bukovnica in Ščavnica do deželne meje, na vzhodu deželna meja (potok Presika, Trnava, oziroma Zelena), na jugu Drava, na zapadu Lešnica in pritok Bukovnice med Vitanovci in Godomercu. Najvišji vrh je Jeruzalem 341, oziroma 345 m, najnižja točka ob Ščavnici 173 m, srednja višina 259 m.

E. Nadaljevanje v M e d ž i m u r j u, zemljepisni konec Slovenskih goric, se kmalu izgubi v ravnici ob sotočju Drave in Mure. V Rabadiji so visoke 339 m. Za razpravo tega dela nam manjka pristopnih virov.

F. Ščavnica loči dve panogi Slovenskih goric. Med Muro in Ščavnico se namreč razširja gričevje, ki je ob začetku v Lokavcu še visoko 402 m, pozneje se zniža in še le tam, kjer mu konec Apačkega polja in južnovzhodna smer Ščavnice data več prostora, zopet zviša nad 300 m, a se kmalu izgubi v spodnjem Murskem polju. To so Radgonske ali občne tudi imenovane vzhodne Slovenske gorice, ako tudi se ljudje sami ne prištejajo več k Slovenskim goricam. Najnižja točka leži 184 m nad morjem; to je tam, kjer Lipnica ob skrajnem južnovzhodnem robu tega dela priteče v Ščavnico. Srednja višina je 293 m.

Opuščamo tukaj Kozjak, Mariborske in Ptujске gorice, ker jih ne prištevamo k Slovenskim goricam, ampak posebno skupino kot naravno nadaljevanje Remšnika med Dravo in Pesnico.

V. Velikost Slovenskih goric.

Natančna velikost Slovenskih goric bi se dala izračunati le iz občinskih map obmejnih občin, kjer spada del k naši skupini, drugi del pa ne več. Sicer pa je taka natančnost brezpomembna, ker se pri vsem le tiče par km².

Ako vzamemo Muro v celoti do meje kot severno, oziroma severnovzhodni rob Slovenskih goric, tako s tem tudi priklopimo dve večji ravnici, namreč Apačko polje z 35.5 km² in Veržejsko ali spodnje Mursko polje, nekaj čez 87 km², če ravnico med Radgono in Mato, primeroma 12 km² prezremo. Razen tega še imamo ob Dravi dobrih 55 km² ravnine, ki spada k Slovenskim goricam. Na Pesniško dolino se dalje ne oziramo. Vse ravnice skupaj merijo nekako 178 km².

Hriboviti del Slovenskih goric pa meri: 1. Brda 134.51 km², 2. Svečinske ali gornje Slovenske gorice 82.07 km², 3. Srednje Slovenske gorice 254.49 km², 4. Spodnje Slovenske gorice 265.27 km², 5. Ljutomerske gorice 131.90 km², 6. Radgonske gorice ali vzhodne Slovenske gorice 126.54 km², tedaj samo hriboviti del 1094.78 km². Če k temu štedilo prištevamo še Apačko polje in ravnico ob Dravi z 91 km², dobimo velikost površja 1185.78 km², in z Murskim poljem (in pri Radencih) 89 km², celo 1284.78 km². Štajerska je merila 22.426 km². Slovenske gorice z Murskim poljem so tedaj 17. del, brez tega 19. in samo gričevje 20.5. del Štajerske dežele.

VI. Površina Slovenskih goric.

A. Topografični opis gorovja.

Ker smo že v III. oddelku razdelili Slovenske gorice s posebnim ozirom na gorske skupine, nam preostaja sedaj naloga, te skupine ali dele natančneje opisati.

Že v začetku smo opomnili naziranje, da je pravilnejše, Slovenske gorice smatrati kot nadaljevanje srednještajerskih hribov, ki obdajajo graški kotel in se nazivajo s skupnim imenom: vzhodnoštajersko gričevje. Ako spregledamo predor Sulme od Breznice naprej do Lipnice, se pokažejo Brde le kot razrastki, nadaljevanje sausalskega gričevja, bližajo se jim tudi glede višine, ko dalje naprej Slovenske gorice v svoji višini vedno pojemajo, dokler se ne izgubijo v medžimurski ravnini. In to takorekoč v eni črti. Če pa ostanemo pri navadnem pojmovanju, da se Slovenske gorice odcepijo ob Pesničnem bregu od Kozjaka, sicer tudi najdemo svoj račun, ali vendar se v tem pojmovanju vidi, da ta zveza ni začetek, ampak samo nekaka postranska panoga, ki na glavni greben nima nobenega vpliva. Resnica je sicer, da je oni prelaz čez Pesniški breg najvišja točka med Slovenskimi goricami in sosednimi kraji. A dr. Krebs še ne začinja tukaj svoje meje med Kozjakom in vzhodnoštajerskim gričevjem južno od Pesnice, ampak še le pozneje, tedaj tudi ne smatra naše točke za začetek Slovenskih goric; sicer pa pri njem vodovje nima tolikega pomena za razrušitev naravnih vezi. To tukaj

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

Cene dopolnjenih steklenic:

Stev.	0	1	2	3
Din.	5	10	17	36

naj se pazi na to, da se zabela dopolni iz Maggi-jeve velike originalne steklenice, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo **Maggi-jeva** zabela in ničesar drugega.

omenimo zato, ker bi drugače morali naš opis začeti s Pesniškim bregom, ne pa z Brdami.

1. Brda.

Brda nazivamo ono gričevje, ki leži med gornjo Pesnico, Sakovo, Sulmo, Muro in Gomilnico. Nemški se navadno nazivajo Eichberg in tudi Kreuzberg.

Stirje grebeni pridejo od severa, zadnji od severovzhoda, se združijo po dva in končno zadnja grebena blizu Kreuzhammerja (572 m) v en greben, ki pada do Krnskega prelaza (Karnerberg, 465 m), kjer se nadaljuje naprej kot Svečinske gorice. Najzapadnejši greben je Hrastovsko hribovje med gornjo Pesnico, Sakovo na eni strani in Gradašnico na drugi. V Gundoflici (Gündorfberg; Gündorf se je imenoval v srednjem veku Gundolfing; za Gündorfberg za nasledimo leta 1406 obliko Gundolfelnic, leta 1480 Gundoflicz. Prim. ONB ,244 b) doseže 588 m višine. Svoje izrastke pošilja na zapad in jugozapad proti Sakovi in gornji Pesnici. Kaserek konča pri Sv. Janžu, ob koncu drugega izrastka stoji grad — zdaj že bolje: razvalina — Arvež nad tgom z enakim imenom. Komajerski vrh nad Mlačami (Maltschach) še je 432 m visok, torej še 100 m nad Pesniško strugo.

Križev vrh (Kreuzberg) je ločen od sausalskega Steinriegela po Sulmi, se razprostira med Gradišnico, Fahrenbachom in Sulmo in se dvigne do 633 m ter je najvišji vrh celih Slovenskih goric. Zapadno od Orgela se spoji s sprešnim grebenom, 583 m visoko, se obrne na vzhod, kjer se knalu združi z naslednjim grebenom.

Sekovski vrh prisili Sulmo na sever in je po njej ločen od sausalskega Križevga vrha. Na najsevernejši točki je Sulmina struga visoka 271 m, 88 m nad njo stoji grad Sekova, najstarejši grad celih Slovenskih goric. Greben gre proti jugozapadu in se združi z Granami (boljše kakor Sumanove Kranje; gl. ONB 227 b), od katerih je ločen po potoku Ricneji (Suman: Rečje, nemški Rezeney, stara oblika Ricz(e)ney; prim. ONB 391 b).

(Dalje sledi.)

Spominiaite se Dijaške večerje!

Po mnogo znižani ceni

se prodaja vsakovrstno manufakturno blago pri tvrdki
Franjo Majer, Maribor, Glavni trg 9. 300

Najboljša in najcenejša darila

Novo leto

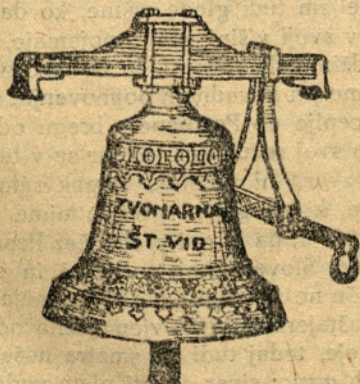
se dobijo samo v galanterijski trgovini

Josip Mlinarič, Maribor, Glavni trg št. 17.
Pri nakupu od Din. 100.— dalje 5 odstot. popusta

Pijanost ozdravi

hitro, brez vednosti pijanca »Abstinentol.« Steklenice po 30, 50, 80 in 140 din., ako se plača naprej po priporočenem pismu in še 20 din. za zamot in poštnino.

Gesellschaft für chemische und metallurgische Industrie
m. b. H., Wien XIII 2, Wissgrillgasse 5.

ZVONARNA IN
LIVARNA

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

vliva

BRONASTE ZVONOVE

v vseh velikostih za župne cerkve, podružnice in kapele po najnižji cenah
Kupuje stare in razbite zvonove po najvišjih cenah

Meso za prekajenje se vzame vsaki čas. Koroška cesta št. 102, I. Krušič. 798

Trgovina z mešanim blagom z velikim krogom odjemalcev, dobro uvedena, obenem s sortiranim blagovnim skladiščem, se prodaja v Krapinskih Toplicah, oziroma se da od 15. januarja na več let v najem. Stanovanje z vrtom na razpolago, za odplačilo se zahteva do 100 tisoč dinarjev, za ostalo ugodni plačilni pogoji. S samo resnimi reflektanti stopi po osebnem pregledu rad v dogovore lastnik Jurkovič Fran, Krapinske Toplice. 779 6—1

Hotel, velika enonadstropna zgradba s krasnimi parketiranimi sobami, v pritličju restavracija in kavarna, veliki vrt, oddelek za garažo itd., vse v novem stanju, brez incentarja ali po razumu z inventarjem, v dobro obiskanem kopališču Krapinske Toplice, se prodaja pod ugodnimi plačilnimi pogoji za 1,250.000 dinarjev. Po osebnem pregledu stopa v dogovor posestnik Franjo Jurkovič, Krapinske Toplice. 780 6—1

Prvovrstne
gonilne jermene

„Knoch“-fabrikat
v vseh velikostih

ima vedno v zalogi

HENRIK EGGER,

jermenar in sedlar.

Gosposka ulica 13 MARIBOR Gosposka ulica 13.

Kdor v „Straži“ oglašuje,
uspeha gotovo se raduje!

Predivo kupuje po najvišjih cenah ali zamenja za gotove vrvtvrdka Ivan N. Adamič, Maribor, Vetrinjska ul. 20. 613

Premog iz svojega premogokopapri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba, s o. z. v Ljubljani, Wolfova ul. št. 1—I. 107

CUNJE

trojaške, suknejsne in platne, ne odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, takor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah.

A. Arbeiter,
Maribor, Dravska ulica 15

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s katerimi odpadki in vilitina.

Zažimo so najboljši

| Cenik brezplačno!

KARO-ČEVLJI MARIBOR, 19
Koroška c. 19

Dobra razsvetljava podpira oko in roko.

OSRAM NITRA

OSRAM
to znamko mora nositi žarnica

Narodno gledališče v Mariboru javlja tužno vest,
da je njega častni član, gospod

VIKTOR PARMA,
skladatelj

v četrtek, dne 25. t. m. nepričakovano preminul.

Pogreb se vrši v nedeljo, dne 28. dec. 1924 ob
16. uri iz Narodnega doma na glavni kolodvor.

Slava mu!

Maribor, dne 27. decembra 1924.